

Bruxelles, 8. siječnja 2021.
(OR. en)

14356/20

ECOFIN 1208
UEM 413
SOC 830
EMPL 580
COMPET 666
ENV 839
EDUC 459
RECH 546
ENER 517
JAI 1140
FSTR 199
REGIO 293
GENDER 154
ANTIDISCRIM 131

NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Br. preth. dok.:	ST 13060/20
Br. dok. Kom.:	COM(2020) 746 final
Predmet:	Preporuka za PREPORUKU VIJEĆA o ekonomskoj politici europodručja

Za delegacije se u prilogu nalazi Nacrt preporuke Vijeća o ekonomskoj politici europodručja u verziji o kojoj je Euroskupina postigla suglasje na sastanku 16. prosinca 2020. Nakon održavanja siječanjске videokonferencije Vijeća ECOFIN taj bi se tekst trebao odobriti na sljedećem fizičkom sastanku Vijeća ili pisanim postupkom.

Formalno donošenje teksta predviđeno je nakon potvrde Europskog vijeća u ožujku 2021.

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o ekonomskoj politici europodručja

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 136. u vezi s člankom 121. stavkom 2.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika¹, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža², a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

¹ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

² SL L 306, 23.11.2011., str. 25.

budući da:

- (1) Gospodarstvo europodručja suočilo se zbog pandemije bolesti COVID-19 s naglom i snažnom recesijom u prvoj polovici 2020. Unatoč snažnom oporavku u trećem tromjesečju 2020., koji je popratio ukidanje mjera ograničavanja, ponovno širenje bolesti COVID-19 i nove mjere za ograničavanje tog širenja u četvrtom tromjesečju dodatno su povećali nesigurnost i pokazali da je europodručje i dalje osjetljivo na trajnu zdravstvenu krizu. Kriza uzrokovana bolešću COVID-19 izazvala je niz velikih šokova na strani potražnje i ponude koji su se, prema ekonomskoj prognozi službi Europske komisije iz jeseni 2020., odrazili u očekivanom padu BDP-a od 7,8 % u 2020. Zato se predviđa da će oporavak u 2021. biti sporiji od očekivanog te da se do kraja te godine neće zatvoriti veliki proizvodni jaz od oko –7,0 % potencijalnog BDP-a europodručja u 2020. Gospodarski izgledi vrlo su neizvjesni zbog razvoja pandemije i promjene ponašanja gospodarskih subjekata. Brze mjere na nacionalnoj razini i razini Unije, uključujući dogovor koji je Europsko vijeće postiglo u vezi s paketom instrumenta *Next Generation EU* (NGEU), znatno su doprinijele neutralizaciji određenih negativnih posljedica šoka i stabilizaciji tržišta. Privatna potrošnja i ulaganja pretrpjeli su teške posljedice, što se pak negativno odrazilo na cijene i plaće. Ujedno su se pogoršali izgledi na tržištu rada, i to nakon sedam godina poboljšanja. Povećanje nezaposlenosti dosad je ublaženo uspješnom provedbom ambicioznih mjera politika u svim državama članicama (kao što su programi skraćenog radnog vremena i druge politike potpore u svrhu izbjegavanja masovnih otpuštanja i velikog gubitka prihoda) te povezanim padom ukupnog broja radnih sati, kao i smanjenjem stopa aktivnosti.

- (2) Zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19 povećavaju se gospodarske razlike među državama članicama europodručja. To povećanje razlika posljedica je nekoliko čimbenika, među ostalim, intenziteta i trajanja šoka uzrokovanog bolešću COVID-19, razmjerne veličine i gospodarske važnosti sektora koje obilježavaju bliski fizički kontakti (npr. turizma, sektora poslovnih putovanja i ugostiteljstva) i različitog prostora za fiskalno djelovanje. Navedene razlike odražavaju se na povjerenje, ulaganja i izgleda za rast, kao i na regionalne razlike koje su prethodile krizi i koje bi se sada mogle zaoštriti. Dugoročno bi aktualna kriza uzrokovana bolešću COVID-19 mogla imati trajne negativne posljedice na potencijalan rast i jaz prihoda zbog smanjenja ljudskog i fizičkog (materijalnog i nematerijalnog) kapitala, a to bi pak moglo dovesti do još slabijeg rasta produktivnosti rada i dohodaka te veće nejednakosti.
- (3) Brza i odlučna reakcija Unije, među ostalim u okviru instrumenta *Next Generation EU* kojim je obuhvaćen Mehanizam za oporavak i otpornost (RRF), povećala je povjerenje tržišta i pokazala solidarnost država članica i njihovu ujedinjenost u cilju koordinacije napora za ponovno pokretanje gospodarskog rasta i jačanja gospodarske i socijalne otpornosti. Unutar izrazito kratkog razdoblja postignut je i dogovor o nizu novih instrumenata za Uniju i europodručje. Tim instrumentima već se osigurava sigurnosna mreža za radnike (u okviru Europskog instrumenta za privremenu potporu radi smanjenja rizika od nezaposlenosti u izvanrednoj situaciji – SURE)³, za poduzeća (u okviru programa Europske investicijske banke) te za države članice u svrhu potpore domaćem financiranju izravnih i neizravnih troškova zdravstvene skrbi, lijekova i prevencije povezanih s krizom uzrokovanom bolešću COVID-19 (u okviru instrumenta Europskog stabilizacijskog mehanizma za kriznu potporu zbog pandemije)⁴. Odgovor politika Unije uključivao je i aktivaciju opće klauzule o odstupanju iz Pakta o stabilnosti i rastu te donošenje privremenog okvira za uporabu fleksibilnosti na temelju pravilâ EU-a o državnim potporama⁵. S pomoću „Investicijske inicijative plus kao odgovor na koronavirus” (CRII i CRII+) sredstva kohezijske politike preusmjerena su tamo gdje je to bilo najpotrebnije⁶.

³ SL L 159, 20.5.2020., str. 1–7.

⁴ <https://www.consilium.europa.eu/media/44011/20200508-pcs-term-sheet-final.pdf>

⁵ SL C 91I, 20.3.2020., str. 1–9., SL C 112I, 4.4.2020., str. 1–9., SL C 164, 13.5.2020., str. 3–15., SL C 218, 2.7.2020., str. 3–8.

⁶ SL L 99, 31.3.2020., str. 5–8.

- (4) Provedbom dobro osmišljenih politika u kontekstu NGEU-a i njegova glavnog instrumenta RRF-a osigurat će se nov poticaj državama članicama da započnu reforme za poticanje rasta i povećaju razinu i kvalitetu ulaganja, uvažavajući pritom ciljeve otpornosti te zelenu i digitalnu tranziciju. Time bi se trebalo doprinijeti razvoju ljudskog kapitala i poduprijeti uspješan prelaženje radnika s jednog radnog mjesta na drugo, što će, uz sredstva kohezijske politike, biti ključno za osiguravanje kohezije, poticanje zapošljavanja i produktivnosti te jačanje gospodarske i socijalne otpornosti. Ciljevi rasta na razini EU-a i strukturni izazovi na nacionalnoj razini, uključujući one utvrđene u preporukama za pojedine zemlje za 2019. i 2020., izuzetno su bitni. U Godišnjoj strategiji održivog rasta za 2021.⁷, u kojoj se promiču ti ciljevi, navodi se sedam vodećih inicijativa: 1. energija, 2. obnova, 3. punjenje, 4. povezivanje, 5. modernizacija, 6. ekspanzija te 7. prekvalifikacija i usavršavanje. Pritom su navedene vodeće inicijative zajednički izazovi koji zahtijevaju koordinirana ulaganja i reforme. Države članice potiču se da usmjere ulaganja u ta vodeća područja te u njima provedu reforme i dodatno integriraju vlastite vrijednosne lance. Predloženom uredbom o mehanizmu za oporavak i otpornost predviđa se, među ostalim, usklađenost planova država članica europodručja za oporavak i otpornost s izazovima i prioritetima utvrđenima u Preporuci Vijeća o ekonomskoj politici europodručja. Tu bi usklađenost trebalo uzeti u obzir pri procjeni tih planova.
- (5) Europodručje treba potpunu, usklađenu, opsežnu i dosljednu kombinaciju ekonomskih politika kako bi se posljedice pandemije bolesti COVID-19 mogle ublažiti uz potpunu usklađenost sa zaštitnim mjerama iz Ugovora koje se odnose na pojedinačne institucije. Cilj je ograničiti dugoročne negativne posljedice na tržište rada, smanjiti znatne gospodarske i socijalne razlike, ukloniti neravnoteže i druge makroekonomski značajne rizike te, u širem smislu, izbjeći negativne posljedice na potencijalni rast i stabilnost cijena te osigurati održive javne financije u srednjoročnom razdoblju. Za osiguravanje poticajnog općeg usmjerenja politika u europodručju uz financijsku je stabilnost ključna i međusobna usklađenost triju temeljnih dimenzija kombinacije politika u europodručju: monetarne, fiskalne i strukturne.

⁷ COM(2020) 575 final.

- (6) Cilj pravodobnih intervencija Europske središnje banke (ESB) u području monetarne politike očuvanje je netaknutosti kanala monetarne transmisije i srednjoročne stabilnosti cijena. ESB je najavio znatnu kupnju vrijednosnih papira javnog i privatnog sektora u okviru programa hitne kupnje zbog pandemije (PEPP, 1850 milijardi EUR – barem do kraja ožujka 2022.)⁸ i programa kupnje vrijednosnih papira (APP, neto kupnja u iznosu od 20 milijardi EUR mjesečno, zajedno s dodatnom omotnicom u iznosu od 120 milijardi EUR do kraja 2020.)⁹. ESB ujedno nudi ciljane operacije dugoročnijeg refinanciranja pod vrlo povoljnim uvjetima, čime podupire pozajmljivanje banaka poduzećima i kućanstvima.
- (7) Predviđa se da će fiskalna politika biti vrlo ekspanzivna u 2020., dok će u 2021. ostati poticajna na razini europodručja i nacionalnoj razini zahvaljujući, među ostalim, i nekim već najavljenim mjerama oporavka, što se ne odnosi na hitne mjere. Koordinacija nacionalnih fiskalnih politika uz puno uvažavanje Pakta o stabilnosti i rastu nužna je za učinkovit odgovor na šok uzrokovan bolešću COVID-19, održiv oporavak i pravilno funkcioniranje ekonomske i monetarne unije (EMU). Komisija je 20. ožujka 2020. zaključila da gospodarstvo EU-a bilježi snažan gospodarski pad i da su ispunjeni zahtjevi za aktivaciju opće klauzule o odstupanju u okviru Pakta o stabilnosti i rastu. Taj zaključak potvrdili su ministri i ministrice financija država članica¹⁰. Države članice uvele su znatne proračunske mjere za suzbijanje pandemije i osiguravanje potpore za osobito pogođene osobe i poduzeća, kao i izvanredne potpore za likvidnost, koja se uglavnom pruža putem jamstava poduzećima i bankama u svrhu osiguravanja dotoka kredita. Dodatna koordinirana fiskalna potpora pružit će se na razini EU-a, osobito u okviru RRF-a, a opća klauzula o odstupanju ostat će aktivirana u 2021. Komisija će u proljeće 2021. ponovno procijeniti stanje i ocijeniti primjenu opće klauzule o odstupanju, pri čemu će uvažiti ažurirane makroekonomske projekcije.

⁸ SL L 91, 25.3.2020., str. 1–4.

⁹ SL L 157, 15.6.2016., str. 28–32.

¹⁰ <https://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2020/03/23/statement-of-eu-ministers-of-finance-on-the-stability-and-growth-pact-in-light-of-the-covid-19-crisis/>

- (8) COVID-19 ima izrazito negativne gospodarske posljedice na javne financije. Čim to zdravstveni i gospodarski uvjeti dopuste, preusmjeravanjem fiskalnih politika na postizanje razboritih srednjoročnih fiskalnih pozicija, među ostalim, postupnim ukidanjem hitnih mjera, doprinijet će se osiguravanju srednjoročne fiskalne održivosti. Pritom bi trebalo postupati s ciljem ublaživanja socijalnih posljedica krize i njezinih posljedica na tržište rada te doprinosa socijalnoj održivosti. Osobito relevantnima čine se reforme za poboljšanje strukture nacionalnih proračuna i osiguravanje dugoročnije fiskalne održivosti, uz vođenje računa o klimatskim promjenama i zdravstvenim izazovima. Poboljšanjem strukture nacionalnih proračuna, posebice na temelju preispitivanja potrošnje i učinkovitih okvira javne nabave, može se osloboditi prijeko potreban prostor za fiskalno djelovanje. Ublaživanju klimatskih promjena i prilagodbi njima te zaštiti okoliša mogu doprinijeti i prakse izrade zelenih proračuna. Primjereni, učinkoviti i uključivi zdravstveni sustavi i sustavi socijalne zaštite pružaju prijeko potrebnu zaštitu potrebitim osobama, imaju bitnu ulogu kao automatski stabilizatori i trebali bi omogućiti očuvanje fiskalne održivosti. Ujedno se odgovarajućom provedbom i rasporedom reformi za jačanje funkcioniranja tržišta rada, kapitala, proizvoda i usluga povećava potencijalan *output* te izbjegava negativan kratkoročan učinak na ukupnu potražnju.
- (9) Zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19 sve su važnije reforme u cilju učinkovitijih i pravednijih sustava javnih prihoda. Budući da je porezni klin na rad u većini država članica europodručja i dalje visok, navedene reforme uključuju prebacivanje poreznog opterećenja na porezne osnovice koje manje štete ponudi i potražnji radne snage, produktivnosti, ulaganjima i rastu, pri čemu se tim reformama u obzir uzima povezani distribucijski učinak. Povećanom primjenom okolišnog oporezivanja i/ili drugih oblika određivanja cijena eksternalija potiče se „zelenije” ponašanje, čime se može doprinijeti održivom rastu. Mjere za borbu protiv agresivnog poreznog planiranja i izbjegavanja plaćanja poreza na međunarodnoj razini i u Uniji mogu porezne sustave učiniti učinkovitijima i pravednijima. Ujedno je zbog globalizacije okvir oporezivanja potrebno prilagoditi suvremenom i sve digitaliziranim gospodarstvu, na globalnoj razini i razini EU-a. U okviru OECD-a u tijeku je rad na postizanju globalnog sporazumnog rješenja za svladavanje poreznih izazova koji proizlaze iz digitalizacije gospodarstva.

- (10) Zbog iznimnog stupnja neizvjesnosti koji je nastupio zbog šoka uzrokovanog pandemijom bolesti COVID-19 i njezinih štetnih posljedica na ulaganja osobito je važno prioritarno provesti reforme kojima se uklanjaju uska grla u ulaganjima i ograničenja na strani ponude. Nužne su mjere za ubrzanje apsorpcije sredstava EU-a te djelotvornu i učinkovitu uporabu resursa, posebice u državama članicama koje u tim područjima zaostaju i u kojima se sredstvima EU-a financira znatan dio ulaganja. Reformama kojima se smanjuje administrativno opterećenje poduzeća (npr. digitalizacija javne uprave, što uključuje elektroničku identifikaciju, ili pravosudne reforme) i sprječava zlouporaba sredstava (npr. korupcija, prijevare i pranje novca¹¹) može se poboljšati poslovno okruženje i poticati privatna ulaganja, otvaranje radnih mjesta i osnivanje poduzeća.

¹¹ Komunikacija Komisije iz svibnja 2020. o akcijskom planu za sveobuhvatnu politiku Unije o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (C(2020) 2800 final)

- (11) Kriza uzrokovana bolešću COVID-19 dovela je do znatnog pada prihoda mnogih poduzeća i predstavlja rizik za solventnost poduzeća u europodručju. Učinkoviti okviri za nesolventnost ključni su za pružanje potpore održivim poduzećima koja se suočavaju s privremenim problemima, kao i za omogućivanje urednog izlaska neodrživih poduzeća s tržišta. Poboljšanje okvira za nesolventnost može pomoći i ublaživanju vjerojatnog povećanja razine neprihodonosnih kredita i održavanju kreditiranja gospodarstva, i to olakšavanjem čišćenja bilanci banaka i poticanjem prekograničnih ulaganja u dugoročnijem razdoblju. U tom je kontekstu donesena Direktiva o restrukturiranju i omogućivanju drugih prilika (2019/1023)¹², čiji je cilj uvođenje minimalnih standarda u nacionalna zakonodavstva o solventnosti u svim državama članicama kako bi se dužnicima u financijskim poteškoćama zajamčila dostupnost okvira za preventivno restrukturiranje, osigurali postupci za otpust duga prezaduženih poduzetnika i poboljšala učinkovitost svih vrsta postupaka u slučaju nesolventnosti. Stoga je važno nastaviti s prenošenjem te direktive u nacionalna zakonodavstva i s njezinom provedbom. Europska komisija ujedno je u akcijskom planu za uniju tržišta kapitala iz rujna 2020.¹³ najavila rad u svrhu minimalnog usklađivanja ili povećane konvergencije u ciljanim područjima temeljne nebankovne nesolventnosti. Države članice ujedno imaju prostora za dodatnu procjenu učinkovitosti i djelotvornosti vlastitih okvira za nesolventnost u skladu s najboljom međunarodnom praksom te za otklanjanje preostalih nedostataka¹⁴.

¹² SL L 172, 26.6.2019., str.18–55.

¹³ COM(2020) 590 final.

¹⁴ Euroskupina je utvrdila niz načela, među ostalim rano utvrđivanje problema duga i dostupnost postupaka za rano restrukturiranje. Vidjeti <https://www.consilium.europa.eu/hr/meetings/eurogroup/2016/04/22/>.

- (12) Daljnje produbljivanje jedinstvenog tržišta robe i usluga te prilagodba europodručja digitalnom dobu mogu biti glavni pokretači rasta, konvergencije i otpornosti. Zajednička valuta i jedinstveno tržište skupno doprinose stvaranju boljih uvjeta za gospodarsku stabilizaciju i dugoročan rast. Kriza uzrokovana bolešću COVID-19 intenzivirala je primjenu digitalnih alata, istaknula važnost jedinstvenog digitalnog tržišta i ubrzala uporabu digitalnih i bezgotovinskih načina plaćanja. Ipak, jedinstveno tržište i dalje je nepotpuno, osobito u području usluga, odnosno preciznije, području usluga maloprodaje i profesionalnih usluga. Jedinstveno tržište ima potencijal ograničiti rigidnost cijena, što bi se pozitivno odrazilo na transmisijski mehanizam monetarne politike i gospodarsku otpornost. Ujedno doprinosi i mobilnosti proizvodnih čimbenika, čime se sektorima, regijama i državama članicama omogućuje svođenje ekonomskih posljedica šokova (npr. nezaposlenosti) na najmanju moguću mjeru. Za dodatnu integraciju jedinstvenog tržišta robe i usluga nužno je otkloniti sva preostala nepotrebna ograničenja, poboljšati mehanizme nadzora tržišta i poduzeti mjere za jamčenje administrativnih kapaciteta kako bi se postigli ti ciljevi.
- (13) Reforme i ulaganja kojima se poboljšava integracija na tržištu rada te prelaženje s jednog radnog mjesta na drugo, uz poseban naglasak na digitalna i zelena radna mjesta, ključni su za povećanje gospodarske i socijalne otpornosti te potporu oporavku. Hitne krizne mjere poduzete na nacionalnoj razini i razini Unije ublažile su negativne gospodarske i socijalne posljedice za radnike. Istodobno je još hitnijom postala provedba niza dugotrajnih reformi, primjerice učinkovite i aktivne politike na tržištu rada, uključujući individualiziranu potporu, poboljšanje kvalitete i uključivosti sustava obrazovanja i osposobljavanja u cilju jačanja obrazovnih rezultata od rane dobi, odlučne mjere prekvalifikacije i usavršavanja te ulaganje u obrazovanje i osposobljavanje odraslih i u platforme za učenje na daljinu, rješavanje problema manjka vještina, povećanje izgleda za zapošljavanje najranjivijih segmenata radno aktivnog stanovništva, uključujući mlade i dugotrajno nezaposlene, te uklanjanje rodnog jaza. Poticanje otvaranja kvalitetnih radnih mjesta i poboljšanje radnih uvjeta, osobito osiguravanjem primjerenih minimalnih plaća i rješavanjem pitanja segmentiranosti tržišta rada i prepreka mobilnosti radne snage, ključni su za potporu održivom i uključivom oporavku. Socijalni dijalog i kolektivno pregovaranje imaju važnu ulogu u uspješnom osmišljavanju i provedbi politika.

- (14) Pristup odgovarajućim, uključivim i održivim zdravstvenim sustavima i sustavima socijalne zaštite, koji djeluju kao automatski stabilizatori u krizi, važan je čimbenik gospodarske i socijalne otpornosti. Ti su sustavi, u okviru cijelog gospodarskog ciklusa, korisni za održavanje socijalne kohezije, dostojanstvenog životnog standarda i dobrog zdravlja stanovništva, što je ključno za gospodarstvo s produktivnom radnom snagom, te rješavanje problema siromaštva i socijalne isključenosti. Ulaganja kojima se podupiru zdravstvene reforme i otpornost zdravstvenih sustava moraju ostati prioritet država članica. Provedba europskog stupa socijalnih prava¹⁵ ključna je za usmjeravanje politika. S obzirom na aktualnu krizu postalo je još važnije osigurati odgovarajuću socijalnu zaštitu za sve osobe, u smislu kvalitetne zdravstvene i dugotrajne skrbi i zamjenskog dohotka za sve radnike, uključujući radnike s netipičnim ugovorima i samozaposlene osobe. Mnoge države članice donijele su privremene mjere potpore dohotku i mjere socijalne pomoći u korist ranjivih skupina s vrlo niskim primanjima i radnika koji nemaju pravo na naknadu za nezaposlenost. Poduzete mjere odnose se na naknade, uvjete prihvatljivosti i dodatne usluge u naravi. Jačanje primjerenosti i obuhvata sustava socijalne zaštite potrebno je provesti s ciljem osiguravanja dugoročne održivosti javnih financija i međugeneracijske pravednosti.

¹⁵ Međuinstitucijski proglas o europskom stupu socijalnih prava (SL C 428, 13.12.2017., str. 10–15.).

- (15) Premda je posljednjih godina ostvaren znatan napredak, gospodarske posljedice pandemije ponovno su opteretile financijski sektor. U odnosu na stanje koje je prethodilo početku svjetske financijske krize, banke u europodručju raspolagale su na početku aktualne krize većim kapacitetima za pokrivanje gubitaka. Zahvaljujući toj činjenici, kao i kombinaciji s mjerama monetarne i fiskalne politike, izbjegnuto je pooštavanje uvjeta financiranja na tržištu nakon početne faze krize te je osigurano neprekinuto kreditiranje privatnog sektora. Kriza će vjerojatno dodatno opteretiti ionako nisku razinu profitabilnosti banaka i udio neprihodonosnih kredita. Razvoj sekundarnih tržišta neprihodonosnih kredita i, prema potrebi, učinkovito djelovanje nacionalnih društava za upravljanje imovinom i reforma okvirâ za nesolventnost osobito su važni za postizanje napretka u tom području i rješavanje strukturnih problema niske profitabilnosti. Takav razvoj događaja mogao bi otežati kreditiranje gospodarstva, a ono je ključno za oporavak. Brze i opsežne intervencije politika doprinose povjerenju i očuvanju makrofinancijske stabilnosti. Programi državnih jamstava za kredite pomažu održavanju kreditiranja gospodarstva, zaštiti poduzeća i smanjenju povratnih veza s bankovnim sektorom, ali predstavljaju i nepredviđene obveze za proračune država članica. Produljenje moratorija na nesolventnost te restrukturiranje neprihodonosnih kredita podrazumijevaju postizanje osjetljive ravnoteže između osiguravanja nastavka potpore održivim poduzećima i rizika od pogrešnog usmjeravanja sredstava, povećanih gubitaka u slučaju stečaja i povećane razine nejasnoća u pogledu osnovne kreditne kvalitete.

- (16) Dovršetak ustroja ekonomske i monetarne unije ostaje ključan element. Uklanjanjem preostalih praznina mogle bi se dodatno povećati stabilnost i otpornost europodručja te, posljedično, ojačati međunarodna uloga eura, koji je posljednjih godina općenito ostao stabilan. Pritom bi pri daljnjem postupanju trebalo uzeti u obzir pouke stečene u okviru sveobuhvatnog odgovora europskih gospodarskih politika na pandemiju bolesti COVID-19. Pored kratkoročnog stabilizirajućeg učinka i uloge u podupiranju oporavka, instrument *Next Generation EU* ima potencijal za dugoročniji utjecaj na ekonomsku i monetarnu uniju stimuliranjem ulaganja kojima se potiče rast i strukturnih reformi te jačanjem otpornosti europodručja na buduće šokove. Izdavanje znatnog obujma dužničkih instrumenata denominiranih u eurima, među ostalim, zelenih i socijalnih obveznica, povećat će dubinu i likvidnost tržišta visokokvalitetnih dužničkih vrijednosnih papira denominiranih u eurima te može ojačati međunarodnu ulogu eura. Ekonomskoj i monetarnoj uniji, međutim, i dalje nedostaju važni elementi, kao što su dovršena bankovna unija i produbljena unija tržišta kapitala. Ostaje ključnim i jačanje bankovne unije. Potrebno je s time u vezi bez odgode, na sporazumnoj osnovi i s jednakom razinom ambicije, nastaviti rad na svim elementima, među ostalim elementima o kojima se raspravljalo u okviru Radne skupine na visokoj razini za europski sustav osiguranja depozita (EDIS). Nastavak provedbe paketa reformi ESM-a i, s obzirom na napredak u smanjenju rizika i dodatne mjere navedene u izjavi Euroskupine od 30. studenoga 2020., ubrzavanje stupanja na snagu zajedničkog zaštitnog mehanizma za Jedinstveni fond za sanaciju do početka 2022. predstavlja još jedan važan korak prema dovršetku bankovne unije i jačanju ekonomske i monetarne unije. Trebalo bi nastaviti s radom na rješenjima kojima se nadilaze ograničenja postojećeg sustava za osiguravanje likvidnosti pri sanaciji. Produbljivanje unije tržišta kapitala ključan je prioritet, što je vidljivo iz novog akcijskog plana iz rujna 2020. Snažna i otporna ekonomska i monetarna unija bit će važna i za jačanje međunarodne uloge eura i osiguravanje ekonomske i financijske autonomije Unije (Komisija će u vezi s tom temom predstaviti komunikaciju), pri čemu treba u punoj mjeri poštovati unutarnje tržište Unije te na otvoren i transparentan način postupati prema državama članicama izvan europodručja.

PREPORUČUJE da države članice europodručja pojedinačno, među ostalim u okviru svojih planova za oporavak i otpornost, i zajednički u okviru Euroskupine poduzmu sljedeće mjere u 2021. i 2022.:

1. Osiguravanje usmjerenosti politika na potporu oporavku

Budući da i dalje traje izvanredno zdravstveno stanje, fiskalne politike trebale bi u svim državama članicama europodručja ostati poticajne tijekom 2021.

Mjere politika trebale bi biti pravodobne, privremene i ciljane te prilagođene okolnostima u pojedinačnim zemljama. Države članice trebale bi nastaviti koordinirati mjere kako bi se učinkovito borile protiv pandemije te podupirale gospodarstvo i održiv oporavak.

Čim to dopuste epidemiološke i gospodarske okolnosti, postupno bi trebalo ukinuti hitne mjere i istodobno suzbijati posljedice krize na društvo i tržište rada. Ujedno bi trebalo provoditi fiskalne politike s ciljem postizanja razboritih srednjoročnih fiskalnih pozicija te, osiguravanje održivosti duga uz jačanje ulaganja.

Države članice trebale bi provoditi reforme kojima se za potrebe svih osoba poboljšava pokrivenost uslugama zdravstvenih sustava i sustava socijalne zaštite te primjerenost i održivost tih sustava.

Ujedno bi trebale posvetiti posebnu pozornost kvaliteti proračunskih mjera. Okvire javne nabave i upravljanje javnim financijama, posebice okvire za ulaganja te primjenu alata za izradu zelenih proračuna, trebalo bi poboljšati. Preispitivanja potrošnje trebalo bi iskoristiti za bolje usmjeravanje javnih rashoda na potrebe oporavka i otpornosti.

2. Dodatno jačanje konvergencije, otpornosti te održivog i uključivog rasta

Rizik od povećanja razlika trebalo bi ublažiti, a gospodarsku i socijalnu otpornost u europodručju ojačati daljnjim rješavanjem strukturnih izazova i provedbom reformi kojima se jačaju produktivnost i zapošljavanje, osigurava neometano preusmjeravanje resursa i poboljšava funkcioniranje tržišta i javne uprave te povećava razina javnih ulaganja i potiču privatna ulaganja, u cilju potpore pravičnom i uključivom oporavku u skladu sa zelenom i digitalnom tranzicijom.

Integraciju jedinstvenog tržišta robe i usluga, uključujući digitalno tržište, trebalo bi nastaviti uklanjanjem nepotrebnih ograničenja, unapređenjem nadzora tržišta i jamčenjem dostatnih administrativnih kapaciteta.

Na tržištu rada trebalo bi provoditi učinkovite i aktivne politike te podupirati prelaženje s jednog radnog mjesta na drugo, osobito prema radnim mjestima u zelenom i digitalnom gospodarstvu. Ujedno bi trebalo poticati pravične radne uvjete, uhvatiti se ukoštac sa segmentiranošću tržišta rada te jačati uključivost. Trebalo bi osigurati i učinkovito sudjelovanje socijalnih partnera u donošenju politika te jačati socijalni dijalog i kolektivno pregovaranje. Uključive sustave obrazovanja i osposobljavanja trebalo bi ojačati te povećati ulaganja u razvoj vještina kako bi se riješio problem njihova manjka.

U vezi s OECD-ovim uključivim okvirom o smanjenju porezne osnovice i premještanju dobiti trebalo bi unutar Vijeća nastaviti raditi na globalnom i sporazumnom rješenju kako bi se svladali porezni izazovi koji proizlaze iz digitalizacije gospodarstva, pri čemu se postizanje dogovora u okviru navedenog foruma očekuje do sredine 2021. Potrebno je obaviti odgovarajuće pripreme za daljnje postupanje u svrhu odgovora na porezne izazove digitalnoga gospodarstva, među ostalim i u slučaju nepostizanja međunarodnog sporazumnog rješenja do sredine 2021. Ujedno treba ostvariti dodatan napredak u borbi protiv agresivnog poreznog planiranja, smanjiti porezni klin i poduprijeti prijelaz na određivanje cijena ugljika i okolišno oporezivanje.

3. Jačanje nacionalnih institucionalnih okvira

Potrebno je prioritetno nastaviti provoditi reforme u svrhu uklanjanja uskih grla za ulaganja i osiguravanja učinkovite i pravodobne uporabe sredstava EU-a, među ostalim iz Mehanizma za oporavak i otpornost. Učinkovitost i digitalizaciju javne uprave, uključujući pravosudne i zdravstvene sustave, i javnih službi za zapošljavanje potrebno je jačati. Ujedno treba smanjiti administrativno opterećenje poduzeća i poboljšati poslovno okruženje. Treba nastaviti s poboljšavanjem okvira za borbu protiv prijevара i korupcije te za sprečavanje pranja novca i financiranje terorizma.

Treba promicati konkretne mjere za poboljšanje učinkovitosti, djelotvornosti i proporcionalnosti okvirâ za nesolventnost, riješiti problem neprihodujućih izloženosti i osigurati učinkovitu raspodjelu kapitala.

4. Osiguravanje makrofinancijske stabilnosti

Kanale kreditiranja gospodarstva i mjere za potporu održivim poduzećima potrebno je očuvati dokle god je to potrebno tijekom ove dosad nezabilježene krize.

U bankovnom sektoru potrebno je očuvati dobre bilance, među ostalim daljnjim rješavanjem problema neprihodonosnih kredita, primjerice razvojem sekundarnih tržišta takvih kredita.

5. Dovršenje ekonomske i monetarne unije i jačanje međunarodne uloge eura

Kako bi se povećala otpornost europodručja potrebno je ostvariti napredak u produbljivanju ekonomske i monetarne unije, i to dovršetkom bankovne unije, nastavkom rada, bez odgode i s jednakom razinom ambicije, na svim elementima, među ostalim elementima o kojima se raspravljalo u okviru Radne skupine na visokoj razini za EDIS, te produbljivanjem unije tržišta kapitala, kao i potporom inicijativama za provedbu politika u pogledu digitalnog financiranja, financiranja malih ulagatelja i održivog financiranja. Ujedno bi trebalo nastaviti rad na rješenjima kojima se nadilaze ograničenja postojećeg sustava za osiguravanje likvidnosti pri sanaciji te na jačanju europskog regulatornog i nadzornog okvira, među ostalim osiguravanjem dosljednog i djelotvornog nadzora i izvršavanja pravila za sprečavanje pranja novca.

Pritom bi u okviru daljnjeg postupanja u vezi s produbljivanjem ekonomske i monetarne unije trebalo uzeti u obzir pouke stečene u okviru sveobuhvatnog odgovora europskih gospodarskih politika na pandemiju bolesti COVID-19. Takvim će se napretkom, uz puno poštovanje unutarnjeg tržišta Unije i postupanje na otvoren i transparentan način prema državama članicama izvan europodručja, doprinijeti jačanju međunarodne uloge eura i globalnom promicanju gospodarskih interesa Europe.

Sastavljeno u Bruxellesu

*Za Vijeće
Predsjednik*